

IX. storočie

Dlho mala prvé miesto Gelnica, kým za Márie Terézie túto úlohu neprevzal Smolník.

Keď konečne rozhodla Mária Terézia, ktorá dbala o dobro podriadených miest a snažila sa vzťah medzi mestami dynastie a zemepánmi regulovať, prišli na svet zmluvy o urbáriáte. Niekedy tak rozhodní občania, používali proti zemepánom väčšinou prosby so skrúšenou rečou.

Zemepáni vynaliezali stále nové úroky a práce pod rôznymi právnymi titulmi /okrem obvyklých ťarch/, práce a služby, peňažné sumy, natúru, výkupné pre teľatá, husi, kačky, kury, vajička, maslo a múku, ovos, sudy na víno, šindle, desiatok z oviec, zbierky, prostriedky pre úradníkov zemepána, mýtno.

Najlepší prostriedok na znásilnenie našli pri obchádzaní obmedzených práv miest zemepáni pri voľbe predstaviteľov miest, čím dosiahli, že títo sa sami chránili, boli slabí, osobne neschopní, takže sa znížili k obyčajným sluhom zemepánov. Tak boli panstvom kandidovaní predstavitelia, nie vážení muži, ale napríklad penzionovaní hutníci, ktorí často nevedeli čítať a písať.

Obce sa ubránili od roku 1848 väčšiemu prílivu obyvateľstva, nakoľko aj vlastní obyvatelia museli hľadať svoj chlieb v cudzine.

Smolník
v 19.storočí

Schmöllnitz
im 19.Jahrhundert

Smolník roku 1654 mal veľkolepú ťažbu, teraz je vyťažený. Ešte pred 150 rokmi /pred 1864/ vyrábala 800 až 1.500 ctr. cementačnej medi a 4.500 až 5.500 ctr. banskej medi. V Smolníku stúpol počet obyvateľov od roku 1760 do 1800 z 3.000 na 6.000. Roku 1754 zamestnal Smolník 500, teraz sotva niečo viac ako 200 robotníkov. V rokoch 1801, 1816, 1817, 1854, 1861 sa vystaľovalo veľa obyvateľov do Bukoviny, do Valašska, do Chorvátska a Srbska. Ba do konca až do malej Ázie. Baníctvo sa dokumentuje v pečiatkach miest, farách, skrášľovaním baníckych ofier, kováčmi, baníkmi, hutníkmi, atď.

Tanečné knižky možno nájsť vo všetkých obciach. Obsahujú pravidlá baníckych slávností. Starí otcovia sa snažili zveľadiť mesto a domov, pričom hlásali, že sa má zachovať spravodlivosť v baníctve, a potešila sa mladosť. Sú v nej pravidlá pre tanečného majstra, banského majstra, starého mládenca a bratov.

Na začiatku 19. storočia bolo už v smolníckom mediarskom podniku badať určitú stagnáciu a vyčerpanosť. Nebola ešte veľmi výrazná, ale bol to už začiatok úpadku.

10. apríla 1800, na Zelený štvrtok, večer o pol deviatej vznikol v Smolníku veľký požiar. Zhorela kaplnka Svätého Ducha a obchodný dom.

Jakub Alt: Kostol v Smolníku, 1840, akvarel

Jakub Alt: Die Kirche in Schmöllnitz, 1840, akvarel

V rokoch 1800 až 1804 bol vybudovaný terajší katolícky kostol na mieste starého kostola. Pôvodný kostol bol zbúraný pre jeho dlhý vek a schátranosť.

Kostolná veža 1800
Kirchturm 1800

Obdobne bola prebudovaná aj budova komorského dvora, ktorej výstavba stála 116.406 fl.

V snahe priblížiť svetové udalosti odbočím od dolinárskeho územia, keďže tieto sa k nemu okrajovo priblížili. Vrátim sa hlbšie do histórie a odbočím v skratke k obdobiu Napoleona. Revolučné hnutie vo Francúzsku zapôsobilo aj na vývoj v Rakúsku. V decembri 1804 bol korunovaný Napoleon Bonaparte za francúzskeho cisára. Rakúsko bolo povýšené na cisárstvo v auguste 1804. Krátko na to, 20.októbra 1805, bolo napadnuté Napoleonom Rakúsko, ktoré po prekvapivom útoku kapitulovalo pri Ulme. Dňa 2.decembra 1805, /pamätáme z dejepisu/, sa odohrala bitka pri Slavkove, kedy boli porazené rakúske a ruské vojská Napoleonom a bitka vošla do histórie ako bitka troch cisárov. Rakúsko bolo prinútené uzavrieť 26.decembra v Bratislave mier /“Bratislavský mier“/.

V rokoch 1805 – 1806 počas rakúsko-francúzskej vojny dal odvieť cisár František I. svoju dcéru so svojimi štyrmi súrodencami do Košíc, ako do bezpečného mesta. Komorský dvor nasledoval rodinu a časť dvora sa zdržovala v tomto období aj v Smolníku. Aj vtedajší korunný

Budova komorského dvora

Das Gebäude des Kammerhofes

princ Ferdinand, neskorší cisár Rakúska a kráľ Uhorska poctil svojou návštevou Smolník. Tento mal v tomto období veľký počet vzdelaných úradníkov ako aj občanov mestského charakteru, ba dokonca aj divadlo s hercami z povolania, dobrú kapelu a školovaných spevákov.

Po viacerých úspechoch v Európe a Afrike 24.júna 1812 napadol Napoleon Rusko. Po prvých úspechoch a organizovanom ústupe ruských veliteľov sa uskutočnila bitka pri Borodine. V októbri bol Napoleon v prázdnej a vypálenej Moskve, kde márne čakal na cára. Pre nedostatok potravín a paliva bol Napoleon prinútený ustúpiť. Pri ústupe z Ruska francúzskej armáde napádali partizánske oddiely. Pri ťažkých prírodných podmienkach v krutej ruskej zime nastal rozklad a porážka francúzskej armády.

Po poslednom úspechu pri Drážďanoch, kedy bola porazená rakúska armáda, došlo 18.-19.októbra 1813 k „bitke národov“ pri Lipsku. Bola to jedna z najväčších bitiek napoleonských vojsk, kedy bola porazená armáda Francúzska a jeho spojencov.

Napoleon opúšťa trosky svojej armády 5.12.1812

Napoleon verlässt die Trümmer seines Heeres 5.12.1812

Bitka národov pri Lipsku

Leipzig – Die Völkerschlacht

Dňa 18.júna 1815 sa odohrala posledná bitka pri Waterloo, kedy vojská Veľkej Británie /Wellington/ a Pruska /Blücher/ rozhodli o konci cisárstva. Napoleon bol zajatý a internovaný na ostrove Svätej Heleny.